# Moldova Suverană

COTIDIAN AL GUVERNULUI REPUBLICII MOLDOVA

JOI, 9 APRILIE 1992 | NR. 50 (17920) | PREȚUL 1 rub.


MS


PAG. 2 — DEZASTRUOASĂ SITUAȚIE DE REFUGIAT...

PAG. 3 — NORMELE DE PROTECȚIE SOCIALĂ ȘI JURIDICĂ A MILITARILOR

PAG. 4 — SERVICIUL DE RECLAMĂ AL ZIARULUI VĂ PROPUNE...




Pe 7 aprilie în sala mare a Centrului Național de Cultură și Artă din Chișinău a avut loc o conferință de presă a Președintelui Republicii Moldova, dl Mircea Snegur, pentru ziariștii locali și corespondenții străini acreditați la noi, conferință la care au fost luate în dezbatere chestiuni strin-gente și probleme grele ce țin de destinul de astăzi al multpătimitului nostru meleag. Conferința a fost transmisă direct de Televiziunea Națională a Moldovei, fapt ce ne determină a face o relatare rezumativă a ei.

CONFERINȚĂ DE PRESĂ

# Adevărul e cu noi!

Forțele proimperiale și neocomuniste vor cu orice preț să-și atingă scopurile geopolitice. Știm bine melodia forțelor separatiste — cică li se încalcă anumite drepturi. Ne sînt bine cunoscute și legăturile lor cu centrele soviniste din Moscova și din alte zone ale Rusiei. De fapt de aici, din aceste rădăcini vitrege și vine tot răul peste capul bietei Moldove.

Dl Mircea Snegur a făcut o analiză retrospectivă a evenimentelor ce s-au perindat în republică, demonstrînd cu prisosință de argumente că dintotdeauna conducerea a depus eforturi susținute pentru lichidarea deformărilor din politica națională, moștenite din trecut.

Un argument incontestabil în această privință îl constituie Legea cu privire la cetățenie, prin care li se permite tuturor locuitorilor republicii, indiferent de naționalitate, care locuiau în Moldova pînă în ziua proclamării suveranității ei (23 iunie 1990), să devină cetățeni egali în drepturi. Așadar ne-am pornit la drum într-un mod onest și cu tendințe numai bune. Dar există forțe cărora nimic nu le convine, căutînd mereu nod în papură.

«Prin decizia Parlamentului, Republica Moldova a aderat la Declarația Universală a drepturilor omului, Acordul de la Helsinki cu privire la pace și securitate în Europa, Carta de la Paris pentru o nouă Europă, la conferințele internaționale privind drepturile minorităților naționale și la alte documente. Anume pe aceste documente se sprijină activitatea noastră legiferatoare, pe aceste principii se bazează munca noastră practică de asigurare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, grupurilor naționale» — a menționat Președintele Republicii.

Dar cîtă vinzoleală au făcut separatiștii cu adoptarea Legii cu privire la funcționarea limbilor. S-au găsit mulți adversari, unii au declarat chiar greve deși Legea adoptată era una dintre cele mai democratice și tolerante în comparație cu documentele similare din alte republici. E vorba, firește, de un moft politic, cu substrat de șovinism. Numai așîfel pot fi determinate lucrurile, căci prin nimic, absolut prin nimic nu sînt încălcate la noi drepturile populației de limbă rusă (a rușilor în special). Există școli, pentru ei sînt repartizate 30 la sută din timpul de eter la radio și televiziune, există o sumedenie de ziare și reviste, foarte multe cărți, în Moldova funcționează două teatre profesionale și zeci de teatre ruse ale artiștilor amatori.

Pe bună dreptate dl Președinte Mircea Snegur se întreba: «În ce țară rușii sînt asigurați cu asemenea condiții pentru satisfacerea necesităților lor spirituale? Și în același timp zi de zi se întețește isteria în jurul chestiunii privind pretinsa discriminare a rușilor în Moldova». Cunoaștem prea bine aceste porniri și aceste manevre politice. Știm că în principiu sînt discriminați moldovenii, care pe parcursul istoriei au fost supuși unei asimilări forțate...

Starea excepțională decretată recent ne face să fim cît mai vigilenți, să căutăm cu discernămînt căile ieșirii din impas. Au murit în lupte feciorii noștri, tineri-tinerel, și sufletul ni-e plin de durere, de tristețe. Dar o nevoie nu vine niciodată singură, ea mai aduce după sine și altele. Deunăzi ne-a picat un oaspete nepoftit, Aleksandr Rutkoi, vicepreședintele Federației Ruse, care a turnat «benzină» în foc, a venit parcă cu misiunea specială să încurce și mai tare lucrurile. El a luat drept monedă curată tot ce i-au șuflat la ureche separatiștii, a crezut cu adevărat că aici sînt încălcate drepturile lor umane. Pe cînd realitatea e cu totul alta. Se știe prea bine. Nici rușii, nici găgăuzii, nici bulgarii nu sînt defel șinchisiți ori intimidați în viața lor de toate zilele, ei au toate posibilitățile să muncească, să creeze, să lucreze alături de toți cetățenii pentru înflorirea acestui plai.

Anume în acest context dl Mircea Snegur a ținut să accentueze: «Declarăm în mod univoc că nu recunoaștem politica națională bazată pe privilegii și lezări și vom crea de acum înainte toate condițiile pentru dezvoltarea tuturor grupurilor naționale: ucrainenii, rușii, găgăuzii, bulgarii, evreii etc.».

Problemele se cer a fi rezolvate numai în mod civilizat și nu cu ajutorul mîncîunii, amenințărilor, folosirii mercenarilor și chiar a armatei. Se știe că în prezent toate grupurile naționale și-au creat societățile lor național-culturale, se efectuează măsuri la nivel guvernamental în vederea favorizării culturilor naționale. În repetate rînduri au fost invitați în Moldova experți care au examinat în ce măsură sînt încălcate aici drepturile omului. Au venit specialiști de prestigiu din Norvegia, Danemarca, Marea Britanie și Elveția, s-au deplasat în diferite zone, au stat de vorbă cu oamenii ca în cele din urmă să ajungă la concluzia că statul Moldovei respectă cu strictețe toate cele zece principii fundamentale ale procesului C.S.C.E. pentru dimensiunea umană.

Dar iată că toți sînt convinși de acest adevăr, ce se află la suprafață, numai ei, separatiștii, rămîn mereu nemulțumiți, mereu în căutarea unor închipuite garanții. Se știe nivelul de ospitalitate și bunătate al moldoveanului — el întrecere uneori măsura. Se știe că am împărțit cu cei care ne-au venit masa și casa. Se știe că am dus un trai liniștit de pe pozițiile împăcării și frăției în muncă. Dar iată că cineva de la Moscova nu vrea să recunoască această stare de lucruri. Cuiva îi convine să transforme raioanele de răsărit ale Moldovei într-un cap de pod pentru forțele proimperiale și revanșarde, îndreptate nu numai împotriva Moldovei, dar și împotriva celorlalte state independente, împotriva democrației și libertății. Drept argument incontestabil a servit și vizita lui Rutkoi la Tiraspol, care nu poate fi calificată altfel, decît un amestec brutal în treburile interne ale Moldovei. El, Rutkoi, a inventat multe brașoave, dovadă că în spatele lui mai sînt încă mulți de acei cu ambiții proimperiale. Sfătuit de separatiști, el a redus tot conflictul din Transnistria la neînțelegeri cu caracter interetnic, fapt ce nu corespunde nici pe departe adevărului.

Conducerea republicii a avut tot timpul inițiativa de a aplana situația, dar liderii separatiști au tot căutat pricini de gîceavă. Nu le-au plăcut legile despre limbi, apoi nici simbolul național — Tricolorul; ei au participat și susținut puciul din august, pe urmă au inventat noțiunea de românizare și în jurul ei au declanșat o nouă psihoză în rîndurile poporului. Și-au găsit sprijin și susținere zilnică în mijloacele de presă, în telecompania «Ostankino». Încoace au început să curgă elemente periculoase din diferite colțuri ale Rusiei — au venit căzăcime, pușcăriași, alți oameni rătăciți. Și-n felul acesta conflictul s-a copt, a trebuit să ne apărăm demnitatea, a trebuit să răspundem la atacurile înverșunate tot prin atacuri. Ne apărăm de teroare.

În înflăcăratele sale luări de cuvînt Rutkoi apără rușii, neținînd cont, că 75 la sută din ei locuiesc în dreapta Nistrului și se împacă mai mult sau mai puțin cu ceilalți locuitori. Aceasta nu-l interesează, se vede, pe acest demnitar al Rusiei. Pe el nu-l interesează nici adevăratele rădăcini ale conflictului. El știe una și bună, are se vede o misiune anume — să creeze aici o republică care să respire rușește.

Istoria le vede, dar nu le iartă pe toate. Drept răspuns la aceste obrăznicii ale lui Rutkoi în Moldova au apărut în mod spontan multe adunări și mitinguri la care au participat mii și mii de persoane, au fost expediate peste 2000 de telegrame de protest privitor la amestecul brutal în treburile interne ale țării noastre.

La Chișinău și-a ținut recent lucrările reuniunea miniștrilor afacerilor externe ai Moldovei, României, Ucrainei și Rusiei care au făcut serioase negocieri, eforturile lor încununîndu-se cu o Declarație, menită să elimineze pe cale pașnică conflictele din partea stîngă a Nistrului.

În cadrul conferinței de presă dl Mircea Snegur a răspuns la mai multe întrebări ale corespondenților, a argumentat prin fapte concrete în mod detaliat unele acțiuni ale conducerii republicii din ultimul timp. Această conferință a demonstrat în mod pregnant că eșalonul de vîrf al conducerii se află mereu în căutare de noi soluții pentru reglementarea și îmbunătățirea situației grele din republică.

(Cor. «M.S.»).

## Întrevedere la Președintele Moldovei

În a doua jumătate a zilei de 6 aprilie, miniștrii de externe ai României, Ucrainei și Rusiei, însoțiți de ministrul de externe al Moldovei, dl Nicolae Țîu, au avut o întrevedere cu Președintele Republicii Moldova, dl Mircea Snegur.

Dl Mircea Snegur le-a mulțumit miniștrilor pentru faptul că au acceptat să-și dea concursul la eliminarea pe cale pașnică a conflictului din stînga Nistrului, agravat și mai mult de declarațiile irresponsabile ale vicepreședintelui Federației Ruse, Rutkoi.

Făcînd o succintă trecere în revistă a evenimentelor, Președintele Snegur a arătat că Moldova este gata să găzduiască comisii dintre cele mai prestigioase, lucru pe care, de altfel, l-a făcut și pînă acum, care să poată convinge opinia publică că actuala conducere a Republicii Moldova respectă întocmai prevederile documentelor internaționale pe care le-a semnat, în problema drepturilor omului și ale minorităților naționale. S-a subliniat că acest conflict armat are un caracter politic și că îndată ce Armata a 14-a, aflată sub jurisdicția Rusiei, se va implica în el, ea va fi considerată drept o armată de ocupație. Domnia sa a mai precizat că ostilitățile nu sînt declanșate de două state, după cum afirmă unii. E vorba de formațiuni de gardiști înarmați, care, la comanda pretinșilor președinți și vicepreședinți ai republicii fantomă, au declanșat o rebeliune împotriva populației, bastinașe, ea însă le opune rezistență, ceea ce e și firesc, și în această luptă ea este susținută de forțele de poliție.

Ministrul de externe rus a propus ca Armatei a 14-a să i se dea mandatul de forță internațională de pace în raioanele din stînga Nistrului, ceea ce ar asigura stabilitatea în zonă. Ministrul de externe al Ucrainei a arătat însă că el nu crede că această armată demoralizată, aflată în permanență sub presiunea separatiștilor, să fie capabilă să exercite misiuni responsabile, inclusiv cea de observator în procesul de dezarmare a formațiunilor ilegale și de instalare în raioanele respective a organelor puterii legale.

În context, Președintele republicii a menționat că elementelor separatiste li se propusese deja o variantă asemănătoare, ba chiar mult mai avantajoasă, însă ei au respins-o. Ei o țin una și bună: să fie creată o nouă structură statală, pretenție fără nici un temei juridic și care, pe bună dreptate, este respinsă de către popor.

«Cu toate acestea, a subliniat dl Mircea Snegur, ne exprimăm dorința de a examina orice recomandare în cadrul Consiliului Suprem de Securitate, inclusiv pe cele ale miniștrilor de externe. Scopul nostru suprem constă în a pune capăt vărsărilor de sînge și a asigura pacea civică în Republica Moldova».

**Serviciul de Presă al Președintelui Republicii Moldova**

## HOTĂRÎREA

PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA

**Despre punerea în aplicare a Legii cu privire la apărare**

Parlamentul Republicii Moldova **hotărăște:**

1. Legea cu privire la apărare se pune în aplicare de la data adoptării.

2. Guvernul:

— va prezenta în termen de o lună Parlamentului spre examinare propuneri privind aducerea legislației în vigoare în corespundere cu Legea menționată.

— va aduce actele sale normative în corespundere cu Legea indicată.

3. Prezenta Hotărîre intră în vigoare la data adoptării.

**Alexandru MOȘANU,**
**Președintele Parlamentului Republicii Moldova.**

Or. Chișinău,
17 martie 1992.

**(Legea Republicii Moldova cu privire la apărare a fost publicată în «M.S.» pe 4 aprilie a. c.).**

# DECLARAȚIA

## miniștrilor afacerilor externe ai Republicii Moldova, Federației Ruse, României și Ucrainei

1. Miniștrii afacerilor externe ai Republicii Moldova, Federației Ruse, României și Ucrainei, în conformitate cu hotărîrea pe care au adoptat-o la Helsinki, la 23 martie 1992, privind coordonarea eforturilor de reglementare a conflictului din raioanele din stînga Nistrului ale Republicii Moldova și a proceselor din jurul lui, și crearea în acest scop a unui mecanism de consultări politice inclusiv la nivel de miniștri, s-au întîlnit la Chișinău, pe data de 6 aprilie a. c. Miniștrii au făcut o trecere în revistă a evoluțiilor din zona de conflict și au examinat recomandările formulate de grupul de experți din cele patru țări în vederea reglementării conflictului exclusiv prin mijloace politice, în condițiile respectării drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor aparținînd minorităților naționale, prevenirii escaladării conflictului și neadmiterii implicării în conflict a cetățenilor altor state, precum și pentru sporirea încrederii în această zonă.

Șefii departamentelor de politică externă și-au exprimat din nou profunda îngrijorare în legătură cu menținerea focarului de încordare și agravarea situației în raioanele din stînga Nistrului ale Republicii Moldova, continuarea acelor de violență soldate cu pierderi de vieți omenești, precum și în legătură cu pericolul pe care aceste evoluții le prezintă pentru procesele democratice în statele din regiune. Relevînd importanța deosebită a Declarației de la Kiev, din 20 martie a. c., a șefilor de state din Comunitatea de State Independente, ca și a Declarației lor de la Helsinki din 23 martie a. c., care cuprind elementele de bază ale soluționării crizei pe cale politică, miniștrii au reafirmat obligația țărilor participante de a lua măsuri urgente și eficiente în această direcție.

Miniștrii de externe ai Federației Ruse, României și Ucrainei au apreciat poziția și eforturile conducerii Republicii Moldova vizînd reglementarea pașnică a conflictului, confirmată și de Parlament la 31 martie 1992, și se adresează părților implicate în conflict să facă în așa fel încît reprezentanții legitimi aleși ai populației din raioanele din stînga Nistrului ale Moldovei să participe la lucrările Parlamentului în scopul creării unor condiții mai favorabile soluționării politice a conflictului.

Participanții la reuniune atrag atenția asupra inadmisibilității implicării Armatei a

(Sfîrșit în pag. 2).

## Rusia și Moldova au stabilit relații diplomatice

La 6 aprilie, șefii departamentelor de politică externă ale Rusiei și Moldovei, Andrei Kozîrev și Nicolae Țîu, au semnat protocolul cu privire la stabilirea relațiilor diplomatice între cele două state. În document se subliniază, între altele, că «Federația Rusă și Republica Moldova, bazîndu-se pe tradițiile de prietenie ale popoarelor lor și călăuzindu-se de năzuința de a dezvolta relații multilaterale, vor contribui la întărirea păcii, securității și stabilității în Europa, precum și la realizarea scopurilor și principiilor Statutului O.N.U., Actului Final de la Helsinki și Cartei de la Paris, a celorlalte documente ale C.S.C.E.», în protocol este reflectată, de asemenea, dorința celor două țări «de a întări legăturile reciproce în domeniile politic, comercial, economic și cultural, imprimîndu-le o nouă calitate, de a năzui spre extinderea legăturilor de prietenie dintre popoarele lor, de a se călăuzi de prevederile Convenției de la Viena cu privire la relațiile diplomatice din 1961». Părțile au convenit să stabilească relații diplomatice și să facă schimb de reprezentanțe diplomatice la nivel de ambasade.

CORESPONDENȚĂ DE LA MOSCOVA

# Divide et impera

«Pora perestați dalise izobrajati sebea mirotvorțev», Spunînd aceste cuvinte la conferința de presă din seara primei zile de lucru a congresului VI al deputaților din Federația Rusă, tov. Rutkoi, probabil, nu se avea în vedere pe sine însuși. Domnia sa nici nu s-a străduit vreodată să joace acest rol. Îl știm prea bine în altă postură, de «erou internaționalist» gata să-și facă «sfînta datorie» oriunde — în Afganistan, în Republica Cecenă, în Crimeea sau în Moldova. Ceea ce nu-i putem reproșa e lipsa de sinceritate. Dacă alții o mai fac pe diplomații, apoi domnia sa o tale pe de-a dreptul. Rezumatul cuvîntării sale la congres ar fi «năsîli blut». Pe de o parte, zice el, sînt bandele de teroriști (din partea dreaptă a Nistrului), iar pe de alta — «cetățeni ai Rusiei» (!) și alți cetățeni, populație pașnică, pe care «Rusia trebuie s-o apere».

Dl vicepreședinte, fiind specialist în agricultură (conduce acest sector), nu prea își dă seama cine e cetățean al Rusiei și cine al Moldovei. Sau poate se face a nu ști. În orice caz el e gata să-și mai exercite o dată rolul de «erou internaționalist» și cu ajutorul armatei a 14-a să împartă Moldova în două. Acesta a fost în fond și sensul proiectului hotărîrii pregătit de grupul lui Rutkoi.

Deputatul blocului «Rusia democratică», Zasohin, l-a întrebat pe vice-președinte dacă intenționează să trimită armata a 14-a și în Canada, Australia, Israel, Germania, adică peste tot unde locuiesc ruși și se pot întîmpla conflicte cu ei. A urmat un răspuns vag despre rolul «pacificator» al armatei.

Deputatul Iakunin a preîntîmpinat congresul că, folosind armata pentru despărțirea teritoriului din partea stîngă a Nistrului și recunoscînd astfel asa-numita republică nistreană, «va fi încălcat moratoriul asupra inviolabilității hotarelor în cadrul Acordului de la Helsinki», păsind pe o cale extrem de periculoasă care va duce la explozia statului rus».

La propunerea lui R. Hasbulatov, președintele parlamentului, s-a hotărît ca decizia congresului în această problemă să fie luată mai tîrziu în corespundere cu rezultatul tratativelor de la Chișinău ale celor patru miniștri de externe.

La întrebarea logică a unui ziarist de la conferința de presă care «sînt bazele legitime ale amestecului Rusiei în conflict, Rutkoi a răspuns doar atît: «Păi atunci la ce mai avem congres, guvern, stat, dacă nu reacționăm la ceea ce se întîmplă acolo». Logică de fier, nu?

Seara, Nevzorov, aproape în duet cu Rutkoi, zice că... principala hotărîre pentru care avea rost să se adune congresul Rusiei, avînd în vedere situația din Moldova (recunoașterea așa zisei republici nistrene), n-a fost adoptată.

Legitimitatea implicării Rusiei în conflict S. Stankevici, o altă personalitate din echipa lui Rutkoi, o vede în prezența în Moldova a armatei a 14-a «ce se găsește sub jurisdicția Rusiei», și care e, chipurile, «în pericol». Deci mai întîi introducem armata, iar apoi strigăm «ajutor!» — băieții înarmați pînă-n dinți sînt în pericol și trebuie apărați.

Direcția și tonalitatea cu care a fost abordată problema conflictului din Moldova chiar în prima zi de lucru a congresului VI au demonstrat că există o categorie de deputați, printre care și noua coaliție din cinci fracțiuni de opoziție «Rossiiskoe edinstvo», alcătuită din procomuniști cu interesele lor imperiale și care prevăd conservarea Transnistriei în calitate de avanpost strategic al Rusiei în sudul Europei, în special în Balcani.

**Liliana CIOBANU,**
**(Cor. nostru special).**

# Moldova e revoltată și protestează

**Duminică, 5 aprilie, zona din stînga Nistrului a Republicii Moldova «a avut onoarea» să primească vizita vicepreședintelui Federației Ruse, Aleksandr Rutkoi, general, să sperăm, în retragere, a consilierului de stat al Rusiei Stankevici și a unor generali ai fostei Armate Sovietice — Gromov, Piankov ș. a. Ei au fost însărcinați (să sperăm — de ei înșiși) să-și exprime solidaritatea cu separatiștii, să le promită susținere — materială, militară, politică — în lupta contra Republicii Moldova constituționale, ce nu dorește dezmembrarea teritoriului său.**

**Această, «excursie», nesancționată de autoritățile Republicii Moldova, a unei persoane oficiale a Moscovei a provocat nedumerirea, revolta și protestul a sute și sute de colective de muncă din Moldova suverană. Luni, 6 aprilie, toată Republica a fost cuprinsă de un puternic val de protest, la adunări și mitinguri colectivele de muncă, cetățenii și-au exprimat dezaprobarea față de ocrotirea necamuflată din partea persoanelor oficiale ale Federației Ruse a elementelor teroriste de dincolo de frontierele acestui stat. În adresa congresului VI al deputaților poporului al Rusiei, care și-a început lucrările la 6 aprilie, în adresa Președintelui Rusiei B. N. Elțin au fost expediate mii de telegrame de protest contra amestecului obraznic al Rusiei în afacerile interne ale unui stat, cu care nici nu are măcar hotare comune, contra Republicii Moldova, membru al O.N.U., membru al C.S.C.E.**

**Prezentăm mai jos doar cîteva din torentul de telegrame.**

**BĂLȚI**

**Președintelui Rusiei**
**ELȚIN B. N.**
**Congresului VI**
**al deputaților Rusiei**

Colectivul Institutului Pedagogic din Bălți al Republicii Moldova, reprezentat de 12 naționalități, e revoltat și acuză cuvîntarea vicepreședintelui Rusiei la mitingul de la Tiraspol din 5 aprilie 1992, în care a chemat armata 14 să îndeplinească rolul de jandarm internațional.

Moldova noastră e independentă, ea a fost recunoscută

(Sfîrșit în pag. 2).

# Delegație de experți

Președintele Parlamentului Republicii Moldova, dl Alexandru Moșanu, a primit la 6 aprilie o delegație de experți din partea Comitetului de la Viena pentru problemele dezarmării în domeniul armamentului convențional, condusă de ambasadorul Lynn Hansen, relatează agenția Moldovapres.

În cadrul întrevederii dl Alexandru Moșanu a făcut o succintă prezentare a situației din republică, agravată în prezent de acțiunile forțelor proimperiale din stînga Nistrului. Conflictul nu poartă un caracter interetnic, ci unul politic și ideologic. Idealul separatiștilor este restabilirea fostului imperiu sovietic, a menționat Președintele Parlamentului.

Conducătorul delegației, dl Lynn Hansen, a subliniat că în activitatea sa Comitetul de la Viena acordă o deosebită atenție problemelor politice, economice, ecologice care amenință pacea și securitatea internațională. Un loc important în preocupările comitetului revine activității de preîntîmpinare conflictelor. În urma dezintegrării fostei U.R.S.S. — stat semnatar al documentelor procesului european de securitate, a apărut pericolul ieșirii de sub control a armamentului aflat pe teritoriul republicilor suverane, de aceea, a subliniat dl Lynn Hansen, ar fi binevenită participarea Republicii Moldova și a altor state din C.S.I. la activitatea Comitetului de la Viena pentru problemele dezarmării în domeniul armamentului convențional.

La întrevedere au participat domnii Ion Hadîrcă, prim-vicepreședinte al Parlamentului, Victor Pușcașu, vicepreședinte al Parlamentului, Gheorghe Mazilu, președinte al Comisiei pentru securitatea statului și problemele militare, alte persoane oficiale.